

Pismo chińskie

Ważną cechą ludności żyjącej w Azji jest wielka mozaika językowa i narodowościowa. Na świecie używa się dzisiaj 5 tys. języków, z czego 1 tysiąc w Azji.

- ✚ Do największych azjatyckich grup językowych należą: chińsko-tybetańska i indoeuropejska.
- ✚ Mniejszą zasięg mają grupy językowe: malajsko-polinezyjska, drawidyjska (Indie) i semicko-chamicka (odmiany języka arabskiego), a także japońska i koreańska.
- ✚ Chiny to najludniejszy kraj świata i największe pod względem powierzchni państwo w całości leżące w Azji. Jako zorganizowane państwo Chiny istnieją od 221 r. p.n.e., kiedy to zaczął się kształtować język chiński jednoczący ludy mieszkające na wschodzie Azji.
- ✚ Historia, kultura i tradycja zachowują ciągłość aż do dnia dzisiejszego.
- ✚ A wszystko zaczęło się prawie 8 tys. lat temu, gdy na Nizinie Chińskiej udomowiono pierwsze rośliny i zwierzęta, a potem zaczęła tworzyć się cywilizacja chińska.

Wstęp do nauki

- ✚ Język chiński to jeden z najtrudniejszych języków świata.
 - ✚ Uczy się go jednak ponad 50 milionów obcokrajowców. Robią to dla kontaktów biznesowych, aby poznać chińską kulturę, czy by lepiej porozumieć się podróżując po Państwie Środka.
 - ✚ Ci którzy już rozpoczęli naukę mówią, że nauka chińskiego wciąga.
- Język chiński to obecnie jeden z najpopularniejszych egzotycznych języków, którego uczą się Europejczycy. Jedni robią to dla celów zawodowych, inni prywatnych.

Niemniej jednak osoba władająca językiem chińskim jest ceniona i poszukiwana przez pracodawców.

Po chińsku czyli po mandaryńsku?

- ✚ Nie istnieje jeden mówiony język chiński. To raczej grupa spokrewnionych języków należących do rodziny chińsko-tybetańskiej.
- ✚ W Chinach wyróżnia się ich kilka, choć niektórzy sinolodzy twierdzą, że nawet kilkanaście. Samym dialektem kantońskim porozumiewa się blisko 80 milionów osób.
- ✚ Zresztą chińskie dialekty różnią się tak bardzo od siebie, że mieszkaniec południowej części Chin może mieć trudność ze zrozumieniem Chińczyka mieszkającego w części północnej.
- ✚ Język, który tradycyjnie uznaje się za chiński i którego uczą się cudzoziemcy, to – mandaryński. Jest to oficjalny język Chin od lat pięćdziesiątych XX. wieku.

Pismo, które łączy

- ✚ To co łączy Chińczyków to nie język, ale pismo, czyli znaki chińskie. Były one używane już 4 tysiące lat temu. Jest to więc najstarsze pismo świata, wciąż będące w użyciu.
- ✚ Oznacza to, że jeśli zna się odpowiednią ilość znaków można przeczytać zarówno tekst z codziennej gazety, jak i tekst sprzed tysięcy lat.
- ✚ Na początku chińskie znaki przedstawiały określone rzeczy np. słońce, człowieka. Każdy znak odpowiadał słowu i sylabie.
- ✚ Kiedy pismo zaczęło się rozwijać metamorfozę przeszły też znaki, stały się one bardziej rozwinięte i nie tak dosłowne.

- ✚ Mimo wielości chińskich dialektów, znaki były takie same w każdej części chińskiego imperium.
- ✚ Główna trudność w poznaniu chińskich znaków polega na tym, że każdy z nich zapisuje się w odpowiedni sposób i znaczenie ma też kolejność każdej napisanej kreseczki.
- ✚ Znaki odpowiadają poszczególnym sylabom, dlatego pismo chińskie nazywa się pismem monosylabowym.
- ✚ Obecnie znaki składają się w większości z dwóch elementów: fonetycznego wskazującego na sposób wymowy i znaczeniowego.

Trudno, ale warto

- ✚ Język chiński zalicza się do jednego z najtrudniejszych do nauki języków.
- ✚ Po pierwsze dlatego, że jest to język tonalny, czyli język, w którym każda sylaba ma przypisany pewien ton, polegający na odpowiedniej modulacji głosu. Ta sama sylaba wymówiona na różne sposoby, ma więc różne znaczenia. Jednym słowem: to ton decyduje o znaczeniu wyrazu.
- ✚ W języku chińskim (mandaryńskim) istnieją 4 tony: wysoki, wznoszący, opadająco-wznoszący i opadający.
- ✚ Druga trudność w nauce języka chińskiego to ilość i skomplikowany system znaków. W języku chińskim jest ich nawet do 50 tysięcy (choć niektóre źródła podają, że „zaledwie” 20 tysięcy), a pismo jest wciąż otwarte, ciągle powstają nowe słowa.
- ✚ Podobno wystarczy poznać „tylko” 3 tysiące chińskich znaków, by móc czytać np. prasę (Chińczykom zajmuje to osiem szkolnych lat), ale już do swobodnego czytania i pisania potrzebne jest opanowanie dwukrotnie większej liczby znaków. Wykształceni Chińczycy posługują się około 6000 znaków.
- ✚ Kolejna trudność języka chińskiego to... przysłowia. Jest ich wiele. Posługują się nimi podczas rozmów zwłaszcza wykształceni Chińczycy.

- ✚ Nie wystarczy jednak znać znaki, za pomocą których je się zapisuje. W rozmowie z Chińczykami, czy podczas czytania chińskiej literatury trzeba również wykazać się wiedzą dotyczącą historii przysłowia, bo dopiero wtedy można zrozumieć kontekst, w którym zostało użyte.
- ✚ Chińczycy uważają, że cudzoziemcom jest trudno nauczyć się ich języka.
- ✚ Dlatego jeśli obcokrajowiec powie, choćby zwykle „Ni hao”, czyli „witam”, spotka się z entuzjazmem każdego Chińczyka.

Jak długo się uczyć?

- ✚ Nauka chińskiego na poziomie komunikacyjnym zajmuje nawet 2,5 roku. Jednak, jak twierdzą Ci, którzy uczą się chińskiego, żeby móc podróżować po Chinach, wystarczy uczyć się chińskiego przez rok, ale za to intensywnie – 5 razy w tygodniu, co najmniej przez godzinę.
- ✚ Co ciekawe, podstawy języka chińskiego nie są trudne, bowiem to co sprawia największy problem przy nauce języka obcego, czyli gramatyka, w języku chińskim prawie nie istnieje.
- ✚ Brak w nim deklinacji, koniugacji, rodzajów i liczby mnogiej.
- ✚ Mimo niewątpliwych trudności w opanowaniu języka nie ma jednak, co się zniechęcać, bo jak twierdzą Ci, którzy uczą się chińskiego, jego nauka jest bardzo wciągająca, a kaligrafia chińska uczy cierpliwości.
- ✚ Chińskiego można się uczyć na kursach, u prywatnych nauczycieli, ale i samodzielnie np. przy pomocy *e-learningu*. Tak jak w przypadku każdego języka najbardziej skuteczny jest bezpośredni kontakt z językiem.

- ✚ Warto więc wybrać się w podróż do Chin, czy też skorzystać z kursów nauki języka tam organizowanych.
- ✚ Język chiński należy do chińsko-tybetańskiej grupy językowej.
- ✚ Językiem tym mówi ponad 95% mieszkańców Chin oraz kilkadziesiąt milionów Chińczyków żyjących w innych krajach.
- ✚ W języku chińskim wyróżnia się siedem podstawowych grup dialektów, z których najszerzej rozpowszechniona jest grupa dialektów północnych.
- ✚ Najważniejszym przedstawicielem tej grupy jest dialekt pekiński. Język chiński jest językiem politonicznym.
- ✚ Znaczenie sylaby zależy od tonu, w jakim jest wymawiana. W dialekcie pekińskim są 4 tony, natomiast w kantońskim jest aż 9 tonów.

W 1958 roku oficjalnie wprowadzono alfabet łaciński, zwany pinyin. Jednakże jest on tylko środkiem pomocniczym stosowanym przy nauce znaków chińskich.

Czynnikiem jednoczącym chińską kulturę nie jest język chiński, ale pismo.

Chińska klawiatura

Pismo chińskie – podstawy

Ludzie często sądzą, że chińskie znaki są niezwykle trudne do opanowania. W rzeczywistości każdy, kto spróbowałby nauczyć się pisania chińskich znaków, musiałby uznać, że nie jest to zadanie aż tak trudne jak myślał. A przy tym chińskie znaki z pewnością tworzą jeden z najbardziej fascynujących, pięknych, logicznych i naukowo skonstruowanych systemów pisma na świecie. Każda kreska ma własne, specyficzne znaczenie.

- ✚ Poznawszy zasady rządzące budową chińskich znaków, z łatwością będziecie zapamiętywać znaki choćby były najbardziej skomplikowane i nigdy nie zgubicie nawet jednej kreski.
- ✚ Najstarszym przykładem rozwiniętego pisma chińskiego są znaki wyryte na skorupach żółwi i kościach wołu.
- ✚ Większość tych znaków jest piktogramami.
- ✚ Archeolodzy i epigraficy z różnych krajów wiedzą, iż większość wczesnych systemów pisma przechodziła przez etap piktograficzny (rysunkowy, obrazkowy) taki, jak na przykład egipskie hieroglify.
- ✚ Podczas dalszego rozwoju w systemach pisma powstawały alfabety fonetyczne służące do zapisywania dźwięków języka mówionego, które zastąpiły obrazkowe wyobrażenia przedmiotów świata fizycznego.
- ✚ Chiński system pisma jako jedyny na świecie rozwijał się zachowując nieprzerwanie swój obrazkowy charakter i pozostał w powszechnym użyciu do czasów współczesnych.
- ✚ Jednak nie wszystkie chińskie znaki są impresjonistycznymi wyobrazeniami konkretnych obiektów. Chińskie znaki zespalają w jedną całość znaczenie, dźwięk i obraz wizualny.

Tradycyjny etymologiczny podział chińskich znaków wynika z sześciu różnych metod ich komponowania i używania. Sześć kategorii podziału znaków nosi nazwę Liu Shu.

Kategorie Liu Shu obejmują:

- ✚ (1) piktogramy (hsiang hsing),
- ✚ (2) ideogramy (chih shih),
- ✚ (3) ideogramy złożone (hui i),
- ✚ (4) znaki złożone zawierające elementy fonetyczne i znaczeniowe (hsing sheng),
- ✚ (5) znaki, którym przypisano nową formą pisaną aby lepiej oddawały zmienioną wymowę, oraz
- ✚ (6) znaki używane do zapisu wyrazów homofonicznych lub prawie homofonicznych, niepowiązane znaczeniowo z nowym słowem, które reprezentują (chia chieh).

Znaki piktograficzne są uproszczonymi rysunkami kreskowymi konkretnych obiektów. Np. *shan*, *shou*, *kuei*.

✚ Ideogramy są graficznymi wyobrażeniami pojęć abstrakcyjnych, które nie mają formy fizycznej gotowej do odtworzenia w postaci rysunku kreskowego i wymagają stworzenia symbolicznej reprezentacji abstrakcyjnej np. *shang* czyli "na", "ponad"; *hsia* czyli "pod", "poniżej" oraz *hsiung* czyli "zły", "wrogi".

- ✚ Ideogramy złożone powstają z połączenia dwóch lub większej liczby elementów w jeden znak. Dwoma przykładami są tutaj znaki *hsiu* i *chien*
- ✚ Termin złożenie fonetyczne (*hsin sheng*) tłumaczy się dosłownie jako "forma i dźwięk". Znaki tej kategorii są właśnie połączeniem elementu o znaczeniu wizualnym z elementem fonetycznym. Jako przykład weźmy znak, *shui* "spać".
- ✚ Większość złożów fonetycznych jest równocześnie złożonymi ideogramami, ponieważ element fonetyczny nie tylko przedstawia dźwięk lingwistyczny, lecz także ma znaczenie, które odnosi się do nowego znaku jako całości.
- ✚ Pomiędzy uczonymi panuje zasadnicza różnica zdań co do znaczenia terminu *chuan chu*. Według jednej ze szkół termin odnosi się do znaków, których wymowa zmieniła się w czasie, a nowy znak powstał by lepiej tę wymowę oddawać. Na przykład, znak *k'ai*.
- ✚ Termin *chia chieh* oznacza znak zapożyczony do określenia niezwiązanego z nim znaczeniowo słowa o zbliżonej wymowie. Na przykład znak *pei* oznacza dwie osoby stojące plecami do siebie, a pierwotnie znaczył "plecy". Z czasem znak ten został pożyczony (*chia chieh*) do zapisywania dźwięku *pei* oznaczającego "północ".

Przykłady :

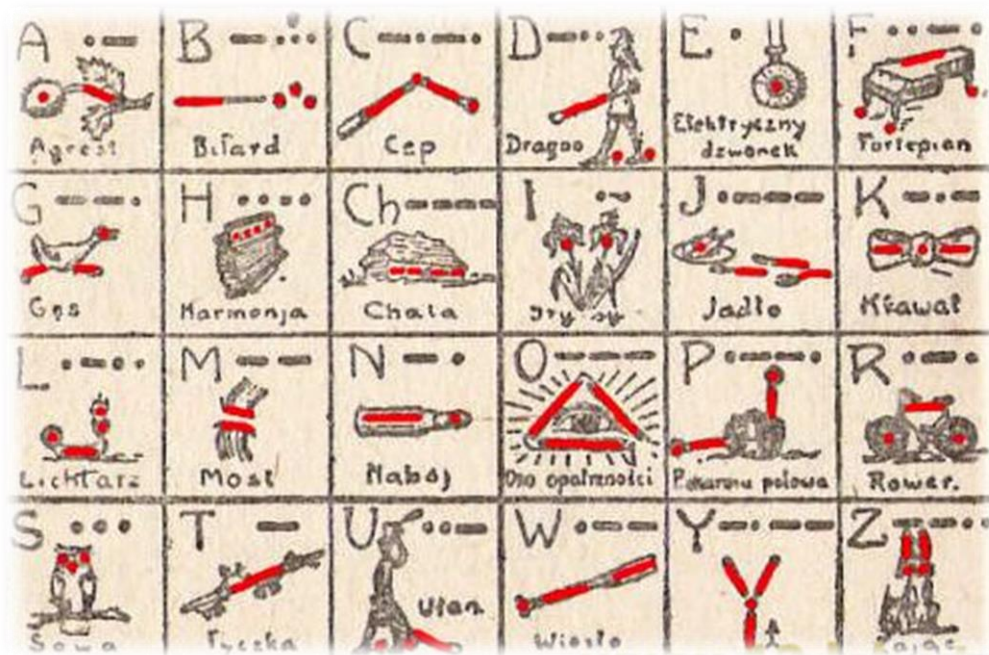
	ren	ideogram "człowiek"
	mu	ideogram "drzewo" początkowo oznaczał roślinę z pniem i miał postać trochę inną. część znaku oznaczała gałęzie, inna część znaku korzenie, a część pionowa "l" - pień. Nowoczesna forma znaku uwypukla fragment odpowiadający korzeniom
	wang	ideogram "król" "Ci którzy w starożytności wymyślili pismo, poprowadzili trzy linie i połączyli je przez środek, nazywając tak otrzymany znak "król". Te trzy linie to odpowiednio niebiosa, ziemia i ludzkość, a linia, która biegnie przez środek łączy podstawę wszystkich trzech [Dong Zhongshu (ok. 179 - 104 p.n.e.),

			z tekstu "Jak Droga Królewska łączy Tróję"]
山	shan		ideogram "góra" znak jest stylizowanym obrazem szczytów łańcucha górskiego
风	feng		ideogram "wiatr"
永	yong		ideogram "wieczność"
<ul style="list-style-type: none"> ✚ <i>Chociaż teoretycznie pismo chińskie zawiera prawie 50000 znaków, tylko 5000 z nich znajduje się w częstym użyciu, a całkowita liczba rdzeni wynosi zaledwie 214.</i> ✚ <i>Chociaż chińskie znaki wydają się dość złożone, nie można ich upraszczać w przypadkowy sposób.</i> ✚ <i>Opuszczenie lub zmiana jednej kreski nie tylko ukryje pochodzenie i kategorię znaku, ale pozbawi go unikalnego charakteru.</i> 			

Alfabet chiński czy chińskie znaki?

Alfabet chiński to tylko nazwa potoczna – tak naprawdę chiński alfabet nie istnieje. Są chińskie znaki, chińskie litery, ale pismo chińskie nie opiera się na żadnym alfabecie. **Dlaczego?**

- ✚ W Chinach funkcjonuje wiele różnych języków i dialektów.
- ✚ Najbardziej powszechny jest mandaryński – teoretycznie obowiązkowy we wszystkich instytucjach, szkołach i urzędach. W jego ramach istnieje jednak wiele różnych dialektów, które często brzmią jak zupełnie inne języki. Te same pisane chińskie znaki czytane są jako kompletnie inne głoski.
- ✚ Oprócz tego jest też język tybetański, ujgurski, a na południu kantoński.

Rysunki ułatwiające zapamiętywanie chińskich znaków (źródło: chineasy.org)

Chineasy, czyli chiński dla każdego

Znaki zodiaku w chińskim horoskopie

Pismo chińskie

- ✚ Nie ma odstępów między słowami, jest za to interpunkcja.
- ✚ Dawniej pismo chińskie opierało się na znakach zapisywanych w pionowych kolumnach od góry do dołu i od prawej do lewej. Teraz zaczęto pisać tak jak na zachodzie – w wierszach i od lewej do prawej.
- ✚ Pismo chińskie jest bardzo stare i ciągle ewoluuje – ma charakter otwarty i ciągle dodawane są nowe słowa. Chińskich znaków jest podobno nawet ponad 100 tysięcy.
- ✚ Nie da się ich uporządkować w alfabet, a jedynie w słowniki z wyjaśnieniami znaczeń (czyli coś takiego jak „alfabet chiński” w ogóle nie istnieje).
- ✚ Na co dzień używa się jedynie kilku tysięcy znaków, a i tak dopiero w wieku 12 lat dzieci znają wystarczającą ich ilość.
- ✚ Chińskie znaki są z zasady bardzo skomplikowane, bo są to najczęściej złożenia 2, 3, a nawet 5 znaków prostszych, wpisanych w określonych pozycjach – nad, pod, w, przed, za, a nawet wokół innych.
- ✚ W Chinach kontynentalnych przeprowadzono reformę upraszczającą skomplikowane chińskie znaki. Te tradycyjne stosuje się jednak jako bardziej atrakcyjne na szyldach i w reklamach, a także w regionach nie objętych reformą, np. na Tajwanie i w strefie języka kantońskiego.

„Chińskie litery”

- ✚ Najciekawsze jest to, że pisownię słów trzeba dosłownie zapamiętać.
- ✚ Jeżeli ktoś nie widział jak pisze się dane słowo, to nie jest w stanie go ani zapisać, ani przeczytać, nawet jeśli zna się wymowę tego słowa.
- ✚ Zdarza się, że nawet profesorowie literatury nie wiedzą, jak zapisać pewne wyrazy. Poza tym jednej głosce mogą być przypisane dziesiątki znaków – stosuje się je w zależności od znaczenia i kontekstu – brzmią tak samo, ale nie można ich stosować zamiennie.

Chińskie znaki

- ✚ Znaki chińskie korelują ze sobą znaczeniowo, fonetycznie i na różne inne sposoby – tylko te najstarsze mają znaczenie piktogramu.
- ✚ Nazwy zagraniczne, np. nazwiska, póki ich chińska pisownia nie jest ujednoczona, zapisywane są fonetycznie po podzieleniu na sylaby i wybraniu dla każdej z nich jednego z wielu możliwych znaków.

4 chińskie tony językowe

- ✚ W wymowie istnieją z kolei 4 tony: równy, wznoszący, opadający i falujący. Przy tej samej wymowie, ale innym tonie, słowa oznaczają zupełnie coś innego. Odmiana szanghajska ma aż 6 tonów.

Alfabet chiński / pinyin

- ✚ Pisanie na komputerze jest dość skomplikowane.
- ✚ Istnieją 2 sposoby – wprowadzanie tekstu za pomocą skomplikowanych i trudnych do zapamiętania skrótów klawiaturowych oraz znacznie popularniejsze – z wykorzystaniem alfabetu łacińskiego i inteligentnych podpowiedzi.
- ✚ Do zapisania głoski służy alfabet łaciński, a potem wybiera się odpowiedni znak chiński o takim samym brzmieniu spośród kilku proponowanych przez system.

Chińskie znaki + sms

- ✚ Smsy pisze się podobnie, z tym że dochodzi tu jeszcze drugi poziom podpowiedzi, coś w rodzaju słownika T9.
- ✚ Pisze się słowo fonetycznie alfabetem łacińskim, przy czym klawiszy nie trzeba naciskać wielokrotnie, można pisać długie słowa, a podpowiedzi znaków chińskich pojawiają się w grupach po kilka.
- ✚ Wybawieniem są najnowsze technologie i nowoczesne telefony zapewniające możliwość rozpoznawania znaków pisanych ręcznie na ekranie dotykowym.

Chińskie litery ?...

- ✚ Pismo chińskie próbowano zastąpić alfabetem łacińskim.
- ✚ Oczywiście nie przyjęło się to ze względu na zakorzenienie w kulturze, ilość użytkowników i mnogość znaczeń tych samych głosek.
- ✚ Stworzono przy tym kilka systemów, które dzisiaj funkcjonują równolegle i wprowadzają zamieszanie w transkrypcji chińskich słów na potrzeby obcokrajowców.

Alfabet chiński po naszymu – wyjazd do Chin

- ✚ Z językiem chińskim można radzić sobie bardzo prosto.
- ✚ Wystarczy mieć kolekcję karteczek z najpotrzebniejszymi zwrotami zapisanymi po chińsku i pokazując je w odpowiednich sytuacjach można załatwić najważniejsze rzeczy.
- ✚ Można nauczyć się też gestów rąk oznaczających liczby i spokojnie przeżyć w Chinach.

Uprozczone pismo chińskie (chin. upr. 简体字; chin. trad. 簡體字; pinyin jiǎntǐzì) – odmiana pisma chińskiego.

- ✚ Uproszczenia dokonano w Chińskiej Republice Ludowej w latach 50. XX wieku.
- ✚ Celem reformy było ułatwienie nauki pisma i walka z analfabetyzmem. Modyfikując ok. 50 proc. najbardziej skomplikowanych z używanych dotąd znaków cel ten osiągnięto.
- ✚ Pismo uproszczone używane jest także w Singapurze.
- ✚ Za wzór wielu uproszczeniom posłużyły formy znaków tradycyjnego pisma trawiastego. W wielu przypadkach uproszczenie zatarło jednak pierwotne zależności między znakami – dwa różne tradycyjne znaki często przechodzą

w jeden uproszczony, a podobne – przechodzą w całkiem różne. Np.: 兒 (ér) uproszczono do 儿.

- ✚ Pismo tradycyjne, takie jak przed reformą, używane jest w Republice Chińskiej (Tajwan), Hongkongu i Makau.
- ✚ Spotkać się z nim można także w Chinach kontynentalnych. Ponieważ uważane jest za bardziej eleganckie, używane jest m.in. w kaligrafii (dziedzina sztuki) i różnego rodzaju prestiżowych wydawnictwach.

Przykład uproszczonego pisma:

波

兰位于在欧洲的中部，西与德国为邻，南与捷克、斯洛伐克接壤，东邻俄罗斯、立陶宛、白俄罗斯、乌克兰，北濒波罗的海。

Tłumaczenie:

Polską położona jest w Europie Środkowej, na zachodzie sąsiaduje z Niemcami, na południu z Czechami i Słowacją, na wschodzie z Rosją, Litwą, Białorusią, Ukrainą, a od północy przylega do Morza Bałtyckiego.

Znaki pisma chińskiego

- ✚ Można je klasyfikować w różny sposób.
- ✚ Najprościej można je podzielić na trzy grupy: ideogramy proste (piktogramy), ideogramy złożone oraz ideogramy fonetyczne (fonoideogramy).
- ✚ Ideogramy proste pierwotnie przedstawiały konkretne obiekty, lecz po liczącej 3500 lat ewolucji pisma chińskiego dzisiaj zwykle trudno dopatrzeć się w nich podobieństwa do przedstawianych obiektów.
- ✚ Ideogramy proste stanowią stosunkowo nieliczną grupę znaków pisma chińskiego.
- ✚ Oto kilka przykładów tego typu znaków:

日	<i>ri</i>	słońce, dzień
月	<i>yue</i>	księżyc, miesiąc
土	<i>tu</i>	ziemia
水	<i>shui</i>	woda
山	<i>shan</i>	góra
田	<i>tian</i>	pole
雨	<i>yu</i>	deszcz
木	<i>mu</i>	drzewo
人	<i>ren</i>	człowiek
大	<i>da</i>	duży
女	<i>nu</i>	kobieta
母	<i>mu</i>	matka
父	<i>fu</i>	ojciec
馬	<i>ma</i>	koń
魚	<i>yu</i>	ryba
金	<i>jin</i>	metal
門	<i>men</i>	drzwi, wrota
車	<i>che</i>	pojazd

- ✦ Dużą grupę znaków stanowią **ideogramy złożone**.
- ✦ Znaki te składają się z części składowych będącymi ideogramami prostymi oraz elementami graficznymi, które nie są samodzielnyymi znakami.
- ✦ Znaczenie całego znaku wywodzi się ze znaczeń jego elementów składowych. Oto kilka przykładów ideogramów złożonych:

男	<i>nan</i>	mężczyzna	田 <i>tian</i> pole + 力 <i>li</i> siła
看	<i>kan</i>	patrzeć	手 <i>shou</i> ręka + 目 <i>mu</i> oko
好	<i>hao</i>	dobry, kochać	女 <i>nu</i> kobieta + 子 <i>zi</i> dziecko
明	<i>ming</i>	jasny	日 <i>ri</i> słońce + 月 <i>yue</i> księżyc
書	<i>shu</i>	książka	聿 <i>yu</i> pisać + 日 <i>yue</i> mówić
筆	<i>bi</i>	pióro	竹 <i>zhu</i> bambus + 聿 <i>yu</i> pisać
位	<i>wei</i>	miejsce	人 <i>ren</i> człowiek + 立 <i>li</i> stać
林	<i>lin</i>	las	dwa drzewa 木 <i>mu</i>
森	<i>sen</i>	gęsty las	trzy drzewa 木 <i>mu</i>
友	<i>you</i>	przyjaciół	又 <i>you</i> dłoń + 又 <i>you</i> dłoń

Jednakże najliczniejszą grupę znaków pisma chińskiego, obejmującą więcej niż 90% znaków, stanowią ideogramy fonetyczne.

字	zi	znak pisma	dach + 子 zi
寫	xie	pisać	dach + 寫 xi
誰	shui	kto?	言 mowa + 隹 zhui
課	ke	lekcja	言 mowa + 果 guo
媽	ma	matka	女 kobieta + 馬 ma
嗎	ma	czy?	口 usta + 馬 ma
妹	mei	młodsza siostra	女 kobieta + 未 wei
糖	tang	cukier	米 ziarno + 唐 tang
塊	kuai	kawałek	土 ziemia + 鬼 gui
根	gen	korzeń	木 drzewo + 艮 gen
淋	lin	przemoczyć	水 woda + 林 lin
們	men	sufiks liczby mnogiej	人 człowiek + 門 men
怕	pa	bać się	心 serce + 白 bai
爸	ba	tata	父 ojciec + 巴 ba
錢	qian	pieniądze	金 metal + 錢 jian
孩	hai	dziecko	子 dziecko + 亥 hai
國	guo	państwo	ogrodzenie + 或 huo
作	zuo	pracować	人 człowiek + 乍 zha

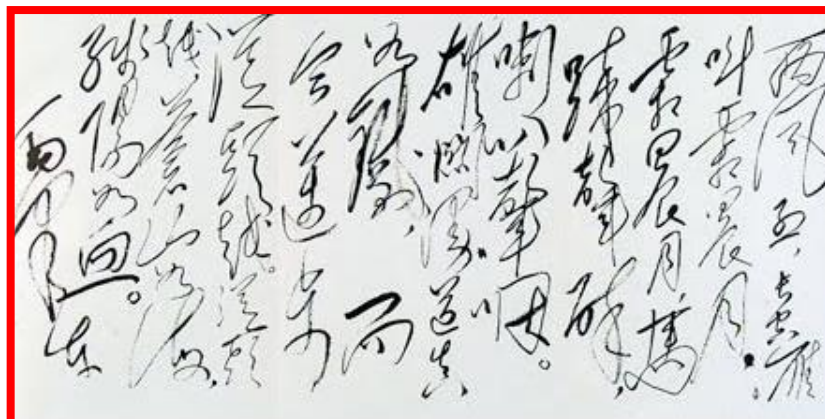
Ciekawostki...

Ile znaków liczy pismo chińskie? Największe chińskie słowniki zawierają około 45 tysięcy znaków. Jednakże ogromną większość z nich stanowią znaki przestarzałe, błędne oraz niezmiernie rzadko używane. Swobodne czytanie literatury popularnej oraz prasy codziennej wymaga znajomości 3-4 tysięcy znaków, ale żeby czytać bardziej specjalistyczne teksty należy znać około 10 tysięcy znaków. W 1956 roku rozpoczęto

reformę pisma polegającą na uproszczeniu bardziej skomplikowanych znaków. Porównaj kilka znaków w ich zapisie tradycyjnym i uproszczonym:

Tradycyjny	Uproszczony	Tradycyjny	Uproszczony
點	点	國	国
謝	谢	飯	饭
錢	钱	顧	顾
習	习	麵	面
寫	写	書	书

Kaligrafia Mówiąc o piśmie chińskim nie można nie wspomnieć o kaligrafii, która jest dziedziną sztuki, równie ważną jak malarstwo. Dzieła kaligrafii wieszają się na ścianach w formie zwojów, tak samo jak obrazy. Kaligrafia jest od dawna nauczana w szkołach równocześnie z nauką pisania. Kaligrafia jest codzienną działalnością artystyczną Chińczyków. Na ilustracji możesz zobaczyć kaligrafię w stylu trawiastym w wykonaniu samego Mao Zedonga.

Kaligrafia ma wyraźny związek z malarstwem.

- ✦ Na chińskim obrazie prawie zawsze widzimy tekst, umieszczony na brzegu lub w rogu, stanowiący z obrazem harmonijną całość.
- ✦ Tekstem tym może być tytuł obrazu, podpis malarza, data, niekiedy wiersz dopasowany nastrojem do tematu obrazu.
- ✦ Malarz mógł też napisać dedykację, jeśli obraz chciał komuś ofiarować lub wykonał go na zamówienie.
- ✦ Rzucającym się w oczy elementem chińskich obrazów są także cynobrowe pieczęcie. Malarz umieszczał swoją pieczęć w jednym z rogów obrazu.
- ✦ Każdy kolejny właściciel stawiał na nim swoją pieczęć, jedną lub kilka.
- ✦ Zwięzły tekst pieczęci, będący często tylko nazwiskiem, przedstawiony jest znakami archaicznymi w piśmie *dazhuan* lub *xiaozhuan*.

Dzieje chińskiej książki i druku

- ✦ Z początku Chińczycy pisali na przedmiotach naturalnych takich, jak kamienie, kora, liście, skóry i kości zwierząt, a nawet skorupy żółwi. Każdy z tych materiałów miał jednakże jakieś braki, które utrudniały zapisywanie języka.
- ✦ W Okresie Wiosny i Jesieni (lata 770 - 476 p.n.e.) oraz w Okresie Walczących Państw (lata 475 - 221 p.n.e.) Chiny przeżywały intensywny rozwój wiedzy.
- ✦ Powstawały liczne, konkurujące ze sobą szkoły filozofii, pisano wiele książek. Aby sprostać potrzebom czasów, chińscy intelektualiści wynaleźli drewniane zeszyty i jedwabne książki.
- ✦ Drewniane zeszyty wykonywane były z cienkich bambusowych lub drewnianych deszczulek.
- ✦ Znaki pisano na deszczułkach pionowo, od góry do dołu i tylko po jednej stronie. Następnie deszczułki układano od prawej do lewej strony i łączono sznurkiem. Powstały "zeszyt" mógł być zwijany w rulon.
- ✦ Znacznie wygodniejszym materiałem do pisania niż deszczułki był jedwab.

- ✚ Książki z jedwabiu były miękkie, lekkie i łatwe do przenoszenia, ale znacznie droższe niż książki z drewna.
- ✚ Ostatecznie ani drewno ani jedwab nie stały się na dłuższą metę nośnikami wiedzy i materiałem do sporządzania książek.
- ✚ Dość szybko zastąpił je papier.

Papier do pisania został wynaleziony przez Tsai Luna, urzędnika Wschodniej Dynastii Han (lata 25 - 220 n.e.).

- ✚ Pierwsze chińskie zapisy na papierze pochodzą z roku 105 n.e.
- ✚ Tani i dostępny w dużych ilościach papier szybko stał się dominującym materiałem do pisania.
- ✚ Usunął wiele problemów związanych z wytwarzaniem książek, ale nie zwolnił chińskich skrybów ze żmudnego obowiązku ręcznego przepisywania tekstów. A ręczne przepisywane było naprawdę czasochłonne i niedogodne.
- ✚ Poszukiwania alternatywy ręcznego kopiowania książek doprowadziły do kolejnej innowacji w dziejach chińskiej książki czyli do wynalezienia druku.
- ✚ Chińczycy wykorzystali znane wcześniej techniki grawerowania kamiennych pieczęci i steli do wykonywania drewnianych matryc drukarskich.
- ✚ Druk matrycowy, który umożliwił masowe wytwarzanie książek, pojawił się we wczesnych latach panowania dynastii Tang (618-907 A.D.), a do czasów dynastii Sung (960- 1280 A.D.) opanował cały przemysł wydawniczy w Chinach.
- ✚ Pomiedzy rokiem 1041 - 1048, *chiński rzemieślnik Pi Sheng wynalazł ruchomą czcionkę drukarską*, która umożliwiała szybsze drukowanie i zapewniała lepsze efekty artystyczne.
- ✚ Wynalazek druku polichromatycznego (wielobarwnego), dokonany pod koniec panowania dynastii Yuan (lata 1280 - 1368 n.e.), okazał się kolejnym przełomem w sztuce drukarskiej.
- ✚ Chińskie książki stawały się coraz bardziej atrakcyjne graficznie.

Pomimo wynalazków pisma, papieru i druku, chińskie książki nie byłyby tym, czym są, gdyby nie unikalna sztuka ich oprawiania. Oczywiście chińska sztuka introligatorska przeszła zasadniczą ewolucję od czasów, gdy konopnym sznurkiem wiązano drewniane deszczułki.

- ✚ Prostota, wygoda i praktyczność przyświecały rozwojowi licznych stylów chińskiego oprawiania książek - zwojowego, sutrowego, motylkowego, z zawiniętym grzbietem i szytego nicią, I chociaż obecnie większość książek w Republice Chińskiej oprawiana jest mechanicznie, w miękkie lub twarde okładki, niektóre faksymile klasycznych tytułów szyte są tradycyjnym sposobem, co przydaje im nostalgicznego powabu.
- ✚ Współczesny, całkowicie zmechanizowany proces wydawniczy w Republice Chińskiej wzorowany jest na technologii europejskiej i amerykańskiej.

- ✚ Niemniej, bez względu na wprowadzone zmiany, technika wydawnicza wciąż wykorzystuje zasady wynalezione w Chinach przed tysiącami lat - produkuje się papier, składa druk i przenosi farbę na papier.

Ciekawostki...

Najwybitniejsza chińska uczona: Ban Zhao

- ✚ *Za najwybitniejszą uczoną w dziejach Chin uchodzi Ban Zhao (45–116), żyjąca w czasach dynastii Han. Była historykiem, pisarką i poetką.*
- ✚ Znana jest przede wszystkim jako współautorka „Księgi Dynastii Han” oraz autorka słynnego dzieła pt. „Pouczenie Dla Kobiet”.
- ✚ **Ban Zhao** urodziła się w niezwykle utalentowanej i wykształconej rodzinie Ban, z której aż trzech jej najbliższych krewnych (ojciec Ban Biao oraz dwaj bracia: Ban Gu i Ban Chao) przeszło do historii.
- ✚ Intelktualne korzenie jej rodziny sięgały jeszcze głębiej. Ciotka jej ojca, Ban Jieyu, była słynną konkubiną cesarską, która urodziła cesarzowi Chengowi dwóch synów.
- ✚ Kiedy chłopcy zmarli w dzieciństwie, stała się razem z bezdzietną cesarzową Xu zbędna. Obie zostały oskarżone o praktykowanie czarów, co było w cesarstwie uważane za zbrodnię.

- ✚ Ban Jieyu, która była niezmiernie wykształcona, obroniła się przed tym oskarżeniem dzięki umiejętnemu cytowaniu maksym Konfucjusza i wielkiej elokwencji.
- ✚ Cesarz pozwolił jej zostać na dworze w charakterze konkubiny, ale ona wybrała pozycję damy do towarzystwa cesarzowej wdowy Wang, dzięki czemu mogła poświęcić się pisaniu wierszy.
- ✚ W wieku 14 lat Ban Zhao została wydana za mąż za posiadacza ziemskiego Cao Shishu i z tego powodu na dworze nazywano ją później wielką mistrzynią Cao.
- ✚ Po śmierci męża nie wyszła ponownie za mąż, decydując się na poświęcenie swojego życia nauce.
- ✚ Pisała różnego rodzaju eseje i wiersze, ale nieprzemijająca sławę przyniosło jej dzieło nazwane *Pouczenie dla kobiet*. Był to zbiór rad, napisanych dla córek oraz innych młodych kobiet w rodzinie, jak postępować w życiu i zachować harmonię w domu.
- ✚ Dzieło to szybko wyszło poza krąg krewnych, stając się najpierw bestsellerem na cesarskim dworze, a potem przez wiele stuleci było jednym z najbardziej poczytnych utworów w Chinach.
- ✚ Zaproszona na dwór przez cesarza He, stała się nauczycielką młodej cesarzowej Deng Sui oraz grona cesarskich konkubin, uzyskując na nie wielki wpływ.
- ✚ Była niezmiernie ceniona zarówno za swoje literackie talenty, jak i osobowość. Cesarzowa uczyniła ją damą do towarzystwa, a kiedy została regentką, radziła się Ban Zhao w sprawach politycznych. Promowała też synów uczonej na stanowiska urzędnicze.
- ✚ Dla samej pisarki najważniejsze było to, że została przełożoną cesarskiej biblioteki, co dawało jej pełny dostęp do zgromadzonych tam dzieł. Kiedy zmarła w wieku 70 lat, wdzięczna za wszystko cesarzowa ogłosiła żałobę na dworze.
- ✚ Za czasów dynastii Ming *Pouczenie dla kobiet* zostało zaliczone do kanonu edukacyjnego dla dziewcząt i kobiet, na który składały się jeszcze trzy dzieła: *Dialogi dla kobiet* napisane w VIII wieku przez siostry Song, *Instrukcje dla wewnętrznego dworu* napisane na początku XIV wieku przez cesarżową Ren Xiao z dynastii Ming oraz *Krótkie notatki do naśladowania dla kobiet* napisane w XVII wieku przez Liu Shi, matkę konfucjańskiego uczonego Wang Xianga.
- ✚ *Pouczenie dla kobiet*, odzwierciedla stosunki społeczne w Chinach sprzed dwóch tysięcy lat.
- ✚ Ukazana jest tam pozycja kobiety jako istoty podporządkowanej zgodnie z doktryną konfucjańską mężczyźnie. Cichość, posłuszeństwo, pracowitość – to najbardziej cenione cechy kobiet w oczach mężczyzn.
- ✚ Dla uzmysłowienia, jak wyglądał pożądaný wizerunek kobiet, załączam poniżej własne tłumaczenie pierwszego rozdziału *Pouczenia*, pt. *Pokora* (na podstawie anglojęzycznego wydania z *Images of Women in Chinese Thought and Culture...*, tłum. Nancy Lee Swann).

Facebook, Nasza Klasa czy może pasjans?

- ✚ Chińczycy też mają swoją odskocznię, a mianowicie grę w madżonga.
- ✚ Mało tego, chętnie oddają się tej grze w czasie pracy.
- ✚ Do gry w madżonga używa się 144 kamieni, a zasada gry podobna jest do domina.
- ✚ Choć władze zwalczają taką rozrywkę, to jak narazie gra nie jest zakazana. Choć z pewnością zamiłowanie mieszkańców Chin do tej gry odbija się na wydajności pracy w niektórych sektorach.
- ✚ Podobno najwięcej miłośników gry w madżonga znajdziemy wśród urzędników.

Podsumowanie

- ✚ Język chiński różni się bardzo od języka polskiego i innych języków indoeuropejskich. Nie ma tu miejsca na bardziej szczegółową charakterystykę języka chińskiego. Jednakże należy zwrócić uwagę na kilka jego cech charakterystycznych.
- ✚ W języku chińskim nie ma odmiany rzeczownika przez przypadki i liczby. Sufiks liczby mnogiej stosowany jest z zaimkami osobowymi i niekiedy z rzeczownikami określającymi osoby.
- ✚ Liczba mnoga określana jest przez kontekst oraz liczebniki. Nie ma odmiany czasownika przez osoby, liczby i czasy.
- ✚ Czas akcji określany jest przez kontekst lub słowa precyzujące kiedy akcja miała lub będzie miała miejsce. Szyk słów w zdaniu jest jednoznacznie określony. Jego zmiana prowadzi do zmiany roli słów w zdaniu i zwykle całkowicie zmienia sens zdania.
- ✚ Początki pisma chińskiego sięgają XIV wieku p.n.e., czyli czasów pierwszej historycznej dynastii Shang.
- ✚ Pierwszymi jego znakami były znaki wyryte ostrym narzędziem na kościach zwierzęcych oraz skorupach żółwi, które następnie trzymano nad ogniem.

- ✚ Pęknięcia powstałe pod wpływem wysokiej temperatury interpretowane były przez wróżbitów jako znaki wróżebne. Na kościach zapisywane były pytania stawiane wyroczni, a niekiedy także odczytane z pęknięć odpowiedzi. Badania tego pisma rozpoczęto się na początku XX wieku, lecz kilkaset znaków spośród czterech i pół tysiąca, nie zostało jeszcze przetłumaczonych. Pismu temu nadano chińską nazwę 甲骨文 *jiaguwen*.
- ✚ Następna faza ewolucji pisma chińskiego reprezentowana jest przez znaki pisma odkryte na naczyniach z brązu pochodzących z czasów dynastii Zhou (od XI wieku p.n.e.). Pismo to nazwano 金文 *jinwen*.
- ✚ Zgodnie z tradycją, w VIII wieku naszej ery kanclerz dworu Shi Zhou sporządził listę wszystkich istniejących znaków i określił formę, jaką odtąd miały one mieć w dokumentach urzędowych. To zreformowane pismo zostało nazwane 大篆 *dazhuan* - wielkie pieczęciowe.
- ✚ Około 213 roku p.n.e. Li Si, minister pierwszego cesarza Qin Shi Huangdi, zredagował listę 3300 znaków pisma, które nazwano 小篆 *xiaozhuan*, czyli pismem małym pieczęciowym. Normalizacja pisma przeprowadzona przez Li Si polegała na zmniejszeniu liczby wariantów i uproszczeniu rysunku poszczególnych znaków.
- ✚ Pismo to zostało następnie zastąpione przez 隸書 *lishu*, czyli pismo kancelaryjne. Na formę znaków tego pisma wywarł wpływ fakt wynalezienia pędzelka.
- ✚ Pędzelek i tusz używane były do pisania początkowo na tabliczkach drewnianych i bambusowych, później także na jedwabiu. Na tym ostatnim pisano jeszcze po wynalezieniu papieru w II wieku n.e. Papier w dość krótkim czasie wyparł z użycia niewygodne tabliczki drewniane. Najstarszą na świecie drukowaną książką jest Sutra Diamentowa, z 868 roku.
- ✚ Pismo chińskie to około 50 000 znaków. Nie wszystkie stosowane są na co dzień. Przedstawiam kilka ciekawostek dotyczących pisma chińskiego.
- ✚ Ocenia się, że pismo chińskie powstało najwcześniej 8 tysięcy, a najpóźniej 4,5 tysiąca lat temu w Chinach.

- ✚ Pismo chińskie nazywa się sylabowym pismem logograficznym. Każdy znak tego pisma odpowiada w mowie jednej sylabie.

- ✚ Niewielka część znaków pisma chińskiego to tzw. piktogramy – znaki z których kształtu można domyślić się znaczenia.
- ✚ Trudno ocenić dokładną liczbę znaków, gdyż pismo chińskie jest systemem otwartym. Oznacza to, że wciąż powstają nowe znaki. Nie można przez to mówić o alfabecie chińskim, ale właśnie o systemie.
- ✚ W toku długiej ewolucji pisma chińskiego powstało dotąd około 50 tysięcy znaków.
- ✚ Współcześnie w większości tekstów powstaje przy użyciu 5 – 6 tysięcy znaków. Jest to ilość niezbędna do przyswojenia, aby móc swobodnie czytać.
- ✚ Tradycyjny sposób zapisu w piśmie chińskim to zapis pionowy z góry na dół.
- ✚ W latach 50 XX wieku, chińskie władze komunistyczne zapoczątkowały reformę, w wyniku której uproszczono ok. 50% znaków. Pismo tradycyjne nadal pełni jednak funkcję reprezentacyjną i uczą się go ludzie wykształceni.
- ✚ To w Chinach a nie w Europie wynaleziono druk - W 593 r. n.e. w Państwie Środka powstała pierwsza czcionka drukarska, a w 700 r. w Pekinie dostępna była drukowana gazeta.
- ✚ Internet chiński jest ocenzurowany, na niektóre strony nie wejdiesz.

狗 Pies	龙 Smok	马 Koń	猴 Małpa
鼠 Mysz/Szczur	牛 Wół	猪 Świnia	兔 Królik
鸡 Kogut	羊 Owca	蛇 Wąż	虎 Tygrys

Źródła:

<http://www.epodreczniki.pl>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Uproszczone_pismo_chi%C5%84skie

<https://www.google.pl/search?q=pismo+chi>

<https://sites.google.com/site/miegab/pismo-chinskie>

<http://wojciechpiestrak.pl/alfabet-chinski-chinskie-znaki/>

<http://margotte.republika.pl/pismo.html>

<http://dziecko.wieszjak.polki.pl/czy-wiesz-ile-znakow-ma-pismo-chinskie,edukacja-dziecka-porady-internautow-arttykul,10314792.html>

1.bp.blogspot.com/-8j4_Uku9QcY

<https://www.google.pl/search?q=polskie+imiona+pisane+po+chi%C5%84sku&tbm>

<http://www.tiens.pl/pl/co-wiesz-o-chinach/lekcje-jezyka-chinskiego/wstep-do-nauki/>

<http://histmag.org/Najwybitniejsza-chinska-uczona-Ban-Zhao-i-jej-rodzina-8398>

<https://www.google.pl/search?q=Chi%C5%84ska+rodzina&tbm=isch&imgilhttp://www.wycieczkichiny.com.pl/2014/11/>